

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії
ЧДУ ім. Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

2016 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступу на п'ятий рік навчання на спеціальність
035 «ФІЛОЛОГІЯ (переклад)»

на 2016-2017 навчальний рік

Миколаїв – 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступних фахових випробувань на навчання за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» та «магістр» спеціальностей 035 «Філологія (переклад)» містить перелік питань, що мають теоретичні знання та практичні навички з тих основних перекладознавчих дисциплін, які вивчали студенти.

Вступне фахове випробування з перекладу є найвідповідальнішим моментом перевірки теоретичних знань і практичних навичок.

Рекомендована програма складена з урахуванням тих вимог, які повинні бути поставлені студенту на вступному фаховому випробуванні, щоб виявити, наскільки різнобічними і глибокими є його знання з усього циклу перекладознавчих дисциплін.

Мета програми:

а) визначити єдині вимоги до вступного фахового випробування зі спеціальності 035 «Філологія (переклад)»

б) допомогти студентам на заключному етапі навчання зосередити увагу на систематизації та повторенні найважливіших аспектів з опрацьованого матеріалу.

Стрижнем усього перекладознавчого циклу є цілісність наук про переклад. Тому на вступному фаховому випробуванні передусім слід виявити як теоретичні знання, так і практичні навички з усіх перекладознавчих дисциплін.

Питання до вступного фахового випробування охоплюють матеріал фахової підготовки і відповідають вимогам кваліфікаційної характеристики. Зміст матеріалу, який підготовлено до вступного фахового випробування, спрямовано на виявлення творчих можливостей майбутніх фахівців, їхньої здатності вирішувати ті ситуації, які можуть виникнути у майбутній перекладознавчій діяльності.

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі перекладу. У процесі його проведення абітурієнти повинні показати навички та вміння аналізувати оригінал тексту, порівнювати його з перекладом, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах сучасності. Фахівець із перекладу повинен знати світову і вітчизняну культури, історію, релігію тощо; мати сформований науковий світогляд; вміти здійснювати навчально-пізнавальну діяльність та використовувати надбані знання в своїй практичній професійній діяльності; оволодівати іншими іноземними мовами та суміжними спеціальностями.

Фахівець повинен уміти спілкуватися з іноземними колегами, виконувати функції посередника між культурами народів країн, мова яких вивчається, і культурою свого народу; бути обізнаним з різними жанрами мистецтва, використовувати їх в цілях гуманістичного та морально-естетичного виховання; володіти основами риторики та ораторського мистецтва.

Завдання діяльності:

- переклад з іноземної мови;
- переклад на іноземну мову;
- навчання іноземній мові;

- виховання слухачів засобами іноземної мови.

Функції діяльності у виробничій сфері:

- керівна та методична робота з проблем перекладу та іноземної філології;
- ведення науково-дослідної роботи в навчальних та наукових закладах;
- адміністративна робота;
- організаційно-управлінська робота;
- навчально-виховна робота.

I. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування охоплюють наступні фахові дисципліни, які передбачені навчальними планами освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0203 «Гуманітарні науки» напряму підготовки 6.020303 «Філологія (Переклад)»: «Основна іноземна мова», «Практичний курс письмового та усного перекладу першої мови», «Вступ до перекладу та лінгвокраїнознавство першої мови», «Переклад функціональних стилів першої мови», «Теоретична та порівняльна граматики першої та української мов», «Теоретична та порівняльна стилістика першої та української мов», «Теоретична та порівняльна фонетика першої та української мов», «Теоретична та порівняльна лексикологія першої та української мов», «Дискусійні проблеми перекладу», «Історія першої мови», «Редагування перекладу», «Література країни, мова якої вивчається» та складаються із тестового завдання і порівняльного аналізу оригіналу та перекладу. Вступні випробування проводяться у вигляді письмового іспиту.

Студент повинен володіти поглибленими знаннями основної іноземної мови і уміннями інноваційного характеру, вільно, впевнено і правильно користуватися англійською мовою у професійних, наукових та інших цілях; володіти чотирма видами мовленнєвої діяльності на рівні C1 та шкалою Ради Європи: розуміти при читанні і сприйнятті на слух інтегрований зміст і деталі текстів усіх типів будь-якого рівня змістової і мовної складності (крім вузькоспеціальних), уміти вилучати із текстів як експліцитну так і імпліцитну інформацію, що міститься в них; вільно і адекватно використовувати англійську мову в ситуаціях усного спілкування: вміти інформувати, описувати, повідомляти, висловлювати свій погляд та аргументувати його, дотримуючись параметрів комунікативної адекватності, мовної правильності, відповідної структурованості та зв'язності; писати добре структуровані тексти, відповідно до ситуації і комунікативного наміру (твір, реферат, доповідь, тези доповіді, коментар, анотацію, наукову статтю); реферувати й анотувати наукові та науково-методичні матеріали на різну тематику. Також володіти знаннями з теорії мови: знати основні положення сучасних лінгвістичних теорій, що складають концептуальну основу теоретичних дисциплін, базові поняття теорії мови; визначати на функціональному рівні граматичний статус омонімічних, синонімічних та полісемантичних конструкцій, трансформувати певні конструкції в семантично еквівалентні; розкривати закономірності відношень між мовними формами та їх змістом, володіти основами контрастивного методу дослідження мов, мати належні знання історії формування фонетичної, лексичної, морфологічної та

синтаксичної систем англійської мови; знати особливості формування і структури лексичного значення, парадигматичних угруповань лексики, можливості збагачення лексичного складу, його соціальний та територіальний поділ, основні типи словників; кваліфіковано аналізувати лексичне значення слова, особливості формування лексичних одиниць, підбирати синоніми, антоніми, будувати синонімічні ряди, формувати тематичні групи, лексико-семантичні поля. Повинен чітко знати теоретичну базу перекладознавства; вільно оперувати основними поняттями, концепціями і фактами сучасної науки про переклад; застосовувати головні методи перекладознавчого аналізу; знати ключові концепції перекладання в історичному зрізі, лінгвістичний та літературознавчий підходи до перекладу; розуміти динаміку розвитку перекладацьких принципів; вміти відтворювати одиниці тексту з проблемною еквівалентністю, обирати стратегію для досягнення необхідного рівня еквівалентності, перекладати тексти з урахуванням жанрово-стилістичної домінанти та типу тексту, аналізувати перекладні тексти в історичному зрізі, розпізнавати функцію, що її переклад виконує у полісистемі.

II. СТРУКТУРА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Перевірка мовної компетенції здійснюється згідно вимог навчальної програми вивчення англійської мови для студентів 1-4-х курсів перекладацького відділу Інституту філології. *Граматичний матеріал* закріплюється на основі різних підходів. Граматичні структури відбираються з оригінальних текстів, які використовуються також і для подачі лексичного матеріалу. Кожне теоретичне представлення певних граматичних явищ супроводжується численними вправами,

усними та письмовими, а також різноманітними видами діяльності, що розвивають вміння студентів уживати ті чи інші граматичні структури у мовленні та на письмі. Зокрема, наголошується значення афіксів, ідентифікація різних частин мови та вміння самостійно творити слова в іноземній мові, використовуючи задані основи та афікси. Це сприяє розвитку не лише перцептивних, а й продуктивних навичок студентів: мовленню, письму, перекладу. Важлива роль у поясненні та засвоєнні лексичного матеріалу відводиться вправам на переклад. Опрацювання лексичного матеріалу (повторення та закріплення) передбачає системний тематичний поділ.

Опрацьовуються лексичні групи *Communication (crossing barriers)*, *Moods and feelings*, *Jobs (earning money, work/jobs)*, *Dwellings (houses, household items, make yourself at home)*, *Modern living (modern trends, lifestyles, clothes)* на базі відібраних текстів з основного підручника та додаткових джерел. Сумарна кількість лексичних одиниць, що рекомендуються для засвоєння на першому етапі, – 1200-1400 та розглядаються теми *Travelling (holidays, going places, types of vehicles)*, *History (historical figures and events)*, *Education (learning lessons)*, *Environment (environmental issues)*, *Food (eating habits, health, the cycle of life)*.

Студенти повинні запам'ятовувати лексико-семантичні групи слів. Детально розглядається сполучуваність слів активної лексики за *Oxford Collocations. Dictionary for Students of English* (Oxford University Press, 2002). Обсяг лексики, пропонованої для засвоєння на цьому курсі – 1300-1400. Детально обговорюється лексика на теми *Jobs*

(work, the workplace, business, professions, money), Health (fitness, medicine, sport and exercise), Education (school, education, university life, educational issues), Your Image (the fashion industry, image, the visual arts), Shopping (shopping, the economy, advertising). Лексика вибирається з тексту, опрацьовується (даються пояснення англійською мовою та переклад українською) і закріплюється вправами на перефразування, переклад речень та усне обговорення. Засвоївши конструкції з тексту, слова розглядають як частини різних конструкцій, не пов'язаних із темою, що розглядається. У тому полягає і особливість вивчення словника на цьому етапі не лише тематично, а й вивчення сполучуваності одного слова. Наприклад, докладно розглядаються вислови зі словами *time, do, tie, run, look, book, come* і т.д. Виділяється багато лексики на теми, що розглядаються побіжно. Робота полягає у прочитанні газетних і журнальних статей і виділенні активних сполучень.

Перелік основних питань для підготовки

- 1 Перекладознавство як міждисциплінарна галузь знань. Зв'язок з іншими дисциплінами.
- 2 Періодизація літератури з теорії практики і історії перекладу.
- 3 Основні підходи до процесу перекладу у різні періоди історичного розвитку .
- 5 Функції перекладу. Ключові поняття перекладознавства: еквівалентність, одиниця перекладу, інваріант, перекладацька норма.
- 6 Множинність перекладів.
- 7 Особистість перекладача. Вимоги до перекладача (усного/письмового). Перекладацька компетентність.
- 8 Граматичні проблеми перекладу. Граматичні трансформації.
- 9 Структурно-конотативна реалія в англо-українському бінарному зіставленні.
- 10 Лексичні проблеми перекладу: основні види семантичної відповідності, лексичні трансформації, шляхи відтворення безеквівалентної лексики, переклад неологізмів.
- 11 Реалія як проблема перекладу. Основні методи відтворення функцій реалії у засобах цільової мови.
- 12 Словесний образ як проблема перекладу.
- 13 Прагматичні проблеми перекладу. Теорія ситуаційних площин. «Відкритий» (overt) і «прихований» (covert) переклад.
- 14 Дослідження усного перекладу як окрема галузь перекладознавства.
- 15 Теорія релевантності та переклад.
- 16 Застосування когнітивної лінгвістики у перекладі.
- 17 Застосування етнолінгвістики лінгвістики у перекладі.
- 18 Теорія полісистеми і вивчення перекладної літератури. Скопос.
- 19 Застосування корпусної лінгвістики у вивченні перекладу.
- 20 Постколоніальна теорія перекладу.
- 21 Розвиток перекладознавчого аналізу в Україні.
- 22 Застосування теорії деконструкції у вивченні перекладу.
- 23 Цензура та ідеологія у перекладі.

24 Застосування дискурсознавства у вивченні перекладу.

25 Дидактика перекладу як галузь перекладознавства. Внесок О. Фінкеля.

26 Перекладознавча бібліографія як галузь перекладознавства.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 3,33 бали. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 100 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,3	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

Набрані бали включаються до загального вступного рейтингу студента.

V. РЕКОМЕНДОВАНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

Обов'язкова література

1. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.

2. Архипов А.Ф. Письменный перевод с немецкого языка на русский язык. – М.: КДУ, 2008. – 336 с. Deutsch Perfekt. Spotlight Verlag GmbH, 2006-2013.

Додаткова література

3. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика: Учеб. пособие по письменному и устному переводу для переводчиков и преподавателей. – СПб.: Изд-во «Союз», 2004. – 288 с. (Изучаем иностранные языки)

4. Алексеева И.С. Письменный перевод. Немецкий язык. Учебник. – СПб: Изд-во «Союз», 2006. – 368 с. (Библиотека переводчика)

5. Алимов В.В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации: Учеб. пособие. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 160 с.

6. Архипов А.Ф. Самоучитель перевода с немецкого языка на русский. – М.: Высш. шк., 1991. – 255с.

7. Батрак А.В., Котёлкин В.П. Пособие по устному переводу (немецкий язык): Для ин-в и фак-в иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1979. – 172 с.

8. Виноградов В.С. Перевод: общие и лексические вопросы: Учеб. пособие.- М.: КДУ, 2004. – 240 с.

9. Вульферт И.И. Пособие по переводу немецкого научно-технического текста. – М.: Изд-во лит-ры на иностр. яз., 1959. – 259 с.

10. Гарбовский Н.К. Теория перевода: Учебник. – М.: Изд-во Москов-го ун-та, 2004, 240 с.
11. Гисельнюк Н.Л. Практикум по переводу с немецкого языка на русский.
12. Гофман Е.А., Куриленко П.Н. Синхронный перевод: Пособие по нем. яз. для ин-в и фак-в ин. яз. – М.: Высш. шк., 1987. – 240 с.
13. Кеворкова И.Б. Учитесь устному переводу. – М.: Международ. отношения, 1965. – 102 с.
14. Кравченко А.П. Немецкий язык. Практикум по переводу. Серия «Учебные пособия». – Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. – 320 с.
15. Крушельницкая К.Г., Попов М.Н. Советы переводчикам: Справ. пособие по нем. яз. – М.: Высш. шк., 1992. – 255 с.
16. Латышев Л.К. Курс перевода: (Эквивалентность перевода и способы её достижения). – М.: Международ. отношения, 1981. – 248 с.
17. Максимчук В.С. Практикум з перекладу. Німецька мова [Текст]: навчальний посібник для дистанційного навчання / В.С. Максимчук, Смірнова К.Г. – К.: Унів-т «Україна», 2007. – 351 с.
18. Міщенко Л.А. Посібник з художнього перекладу до курсу «Теорія і практика перекладу». – Вінниця: Нова книга, 2003. – 175 с.
19. Нелюбин Л.Л. Толковый переводческий словарь. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 318 с.
20. Пособие по технике перевода специальных текстов с немецкого языка на русский [Текст]: учеб. пособие, 1981. – 128 с.
21. Практический курс перевода научно-технической литературы. Немецкий язык. – М.: Воениздат, 1972. – 502 с.
22. Роганова З.Е. Перевод с русского языка на немецкий: Пособие по теории перевода для ин-в и фак. ин. яз. – М.: Высш. шк., 1971. – 207 с.
23. Сазонова Е.М. Пособие по переводу с русского языка на немецкий: (Для ин-в и фак. ин. яз.). – М.: Высш. шк., 1980. – 255 с.
24. Тюленев С.В. Теория перевода: Учеб. пособие. – М.: Гардарики, 2004. – 336 с.
25. Шереминская Л.Г. Настольная книга переводчика, 2008.

Програма розглянута на засіданні фахової атестаційної комісії університету
(протокол № 1 від «04» березня 2016 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету
(протокол № 7 від «14» березня 2016 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

І.А.Олійник